

УДК 336.02:336.1: 336.6

Фінансово-кредитний механізм розвитку економіки та соціальної сфери: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 9 грудня 2021 р., м. Кропивницький. – К.: «Ексклюзив-Систем», 2021. - 141 с.

Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, практиків

Редакційна колегія: **Левченко О.М.**, д.е.н., проф., **Шалімова Н.С.**, д.е.н., проф., **Сибірцев В.В.**, д.е.н., доц., **Базиліук А.В.**, д.е.н., проф., **Ковальчук К.Ф.**, д.е.н., проф., **Загреба І.Л.**, к.е.н., доц., **Попов В.М.**, к.е.н., доц. (*відп.секретар*), **Петренко Л.М.**, асист. (*техн.редактор*)

Представлені матеріали є результатами досліджень науковців та практиків з проблем фінансово-кредитного регулювання розвитку економіки та соціальної сфери. До збірника ввійшли тези доповідей, що розкривають проблеми сучасної фінансової науки та практики: розробки методів реалізації фінансової політики держави; фінансово-аналітичного забезпечення, податкового регулювання і страхового захисту суб'єктів підприємницької діяльності; напрямів реформування фінансів соціальної сфери та системи соціального забезпечення; оцінки впливу глобалізації економіки на розвиток фінансів; сучасних проблем обліку, аудиту та оподаткування; розвитку новітніх інформаційних технологій у фінансах.

ISBN 978-617-7942-19-0

Рекомендовано до друку Вченою радою Центральноукраїнського національного технічного університету (протокол № 5 від 20 грудня 2021 року)

Матеріали публікуються у авторській редакції.

За підбір і точність наведених фактів, цитат, даних, власних імен та іншої інформації несуть особисту відповідальність автори тез доповідей. Редакція може приймати рішення про публікацію статті в порядку обговорення, не поділяючи точки зору автора.

© Автори, 2021

© Центральноукраїнський національний технічний університет, 2021

5. The profession of a financier. URL: <https://ukrlawcouncil.org/registers/profesiya-finansyst/>

6. Standard of higher education in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" for the first (Bachelor's) level of higher education. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/072-finansi-bankivska-sprava-ta-strakhuvannya-bakalavr.pdf>

7. Standard of higher education in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" for the second (Master's) level of higher education. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/072-finansi-bankivska-sprava-ta-strakhuvannya-magistr.pdf>

Слатвінська Л. А.

канд. екон. наук, доцент кафедри технологій та організації туризму і готельно-ресторанної справи Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна

ГРАНТИ ЯК ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ВІДНОСИНИ В ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ

У ХХІ столітті прискорюються інтеграційні процеси, що сприяють зближенню культур різних країн через туристичну діяльність, все більш активним стає міжнародне співробітництво на різних рівнях. Аби бути активним суб'єктом цих процесів, українці через державну підтримку національної культури та туризму мають отримати потенціальні можливості для самоідентифікації, а через засвоєння нових сенсів – для саморозвитку. В Україні функціонують ефективні інструменти, створені державою для громадянського суспільства з метою формування спільного європейського майбутнього через культуру [1] та туризм.

За умови еволюції системи фінансової підтримки туристичного сектору суб'єкти туристичної діяльності шукають нові можливості інноваційно-інвестиційної підтримки реалізації своєї діяльності. Формуються нові тенденції, для яких необхідно забезпечити процес, завдяки якому кошти, що надаються творцям туристичного продукту, отримають ціннісний вплив, дозволять досягати порозуміння в суспільстві та полегшити інтеграцію країни зі світовою спільнотою.

Розвиток індустрії туризму спрямований на сприяння створенню та зміцненню екосистеми туризму, культури і креативності в Україні шляхом розробки, апробації та вдосконалення нової для України моделі надання на конкурсних засадах державної, міжнародної, грантової фінансової підтримки ініціативам у сфері туризму, культури та креативних індустрій.

Основою грантового фінансування є партнерство як чинник стратегічного розвитку. Партнерство повинно розглядатись в якості одного зі значних ресурсів власного розвитку. Наступні цільові групи вважаються потенційними партнерами при залученні грантових фінансових ресурсів: органи публічної влади всіх рівнів; установи, створені українськими органами влади; іноземні та

міжнародні організації туристичних секторів; громадяни – споживачі туристичного продукту (вони теж є бенефіціарами); засоби масової інформації; представники та організації української діаспори. Встановлення та розвиток співпраці з українськими урядовими організаціями та фондами; міжнародними організаціями та програмами; іноземними благодійними фондами, громадськими організаціями та іншими інституціями є основою партнерства в інноваційно-інвестиційній діяльності в туризмі для залучення грантового фінансового ресурсу [2].

Відповідно до розпорядження Кабінету міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» фінансовий механізм забезпечує реалізацію принципів прозорості та передбачуваності дій органів державної влади з розподілу коштів державного бюджету, інвестицій, грантів міжнародних організацій, залучення кредитів банків та небанківських установ, коштів недержавних цільових фондів, лізингових компаній. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюється у межах коштів державного та місцевих бюджетів, суб'єктів туристичної діяльності, коштів міжнародної технічної допомоги, інших міжнародних донорів, фінансових організацій (установ), коштів інвесторів та інших джерел, не заборонених законом. Обсяг фінансування Стратегії визначається з урахуванням конкретних завдань та у межах коштів, передбачених державним бюджетом на відповідний рік [3].

Гранти є найбільш поширеною формою фінансування проектів донорськими організаціями. Найпоширенішим джерелом додаткових ресурсів неприбуткових організацій та соціально-значущих проектів є благодійні фонди, які, в свою чергу, надають допомогу у вигляді грантів.

Відповідно до Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» грант – фінансові чи інші ресурси, надані на безоплатній і безповоротній основі державою, юридичними, фізичними особами, у тому числі іноземними, та (або) міжнародними організаціями для розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової та науково-технічної діяльності, проведення конкретних фундаментальних та (або) прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок, зокрема на оплату праці наукових (науково-педагогічних) працівників у рамках їх виконання, за напрямками й на умовах, визначених надавачами гранту [4].

Відповідно Закону України «Про культуру» грант – фінансові ресурси, надавані на безповоротній основі суб'єкту, який провадить діяльність у сфері культури, для реалізації культурно-мистецького проекту [5].

За даними Державної податкової служби України для цілей податкового обліку використовують також визначення бюджетного гранту із пп. 14.1.2771 ПКУ, згідно з яким під цим поняттям розуміють цільову допомогу у вигляді коштів або майна, які надають на безоплатній і безповоротній основі за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, міжнародної технічної допомоги для реалізації проекту або програми у сферах культури, туризму та в секторі креативних індустрій, спорту й інших гуманітарних сферах у порядку, установленому законом. Перелік надавачів бюджетних грантів визначає Кабінет Міністрів України [6].

Термін «фонд» (англ. – fund) означає суму коштів, заощаджених або приготованих для виконання конкретних визначених цілей і завдань. Фондами можуть бути державні установи різних країн, міжнародні організації, приватні благодійні фонди, комерційні структури, релігійні, наукові та інші громадські некомерційні організації, які володіють первинним капіталом (або вкладом), та надають підтримку або допомогу в благодійній, освітній, культурній, релігійній та інших видах діяльності, що приносить користь громадськості, та фінансує в першу чергу інші некомерційні організації. Згідно з даними Центру Європейських Фондів (ЕРО), у США зареєстровано близько 40 тис. благодійних фондів, в Європі їх кількість коливається від 80 до 100 тис.[7].

Донори – це міжнародні організації, державні установи, комерційні структури, громадські некомерційні організації (релігійні, наукові тощо), приватні благодійні фонди або приватні особи, що надають громадянам та організаціям на некомерційній безповоротній основі необхідні додаткові ресурси різного виду, на цілі, які спрямовані в цілому на благо усього суспільства.

На практиці існує декілька класифікацій донорів, які можна систематизувати так:

За видами допомоги, що надається, донори поділяються на тих, хто: надає гранти; виділяє стипендії на навчання; здійснює експертну (консультативну) допомогу; надає технології, обладнання тощо.

За сферою інтересів донори поділяються на вузькоспеціалізовані (здійснюють підтримку в чітко визначених сферах діяльності, наприклад, Всесвітній фонд боротьби зі СНІДом, Глобальний екологічний фонд) та універсальні (пріоритетами діяльності яких є різноманітні суспільні проблеми).

За територіальними межами дії донори бувають національними та міжнародними. Хоча у цих рекомендаціях ми в основному зосереджуємось на міжнародній допомозі, не варто забувати й про вітчизняних грантодавців. Тим більше, що українські організації в рамках власних програм і великих проектів можуть здійснювати так зване субгрантування. Таким чином працює, наприклад, Український фонд соціальних інвестицій, який на конкурсній основі перерозподіляє кошти, отримані від іноземних фінансових організацій.

За джерелом капіталу можна виділити такі основні групи міжнародних донорів, які доступні для здобувачів з України: міждержавні організації, урядові, суспільні та корпоративні донори. Дещо докладніше про ці групи.

1. Міждержавні організації. До цієї групи донорів належать установи Організації Об'єднаних Націй (Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН), ЮНІСЕФ, Світовий банк, Проект «Місцевий розвиток орієнтований на громаду (СВА), тощо) та Європейського Союзу (Європейська комісія, Рада Європи, ОБСЄ,).

2. Урядові донори. Це можуть бути грантові програми окремих закордонних органів влади (Агенство США з міжнародного розвитку (USAID), Канадське агентство міжнародного розвитку (CIDA), Шведське агентство з питань міжнародної співпраці та розвитку (SIDA) та ін.), або посольств іноземних держав в Україні (США, ФРН, Норвегії тощо).

3. Суспільні донори можуть бути як національними (наприклад німецькі фонди політичних партій – Фонд К. Аденаура, Фонд Ф. Наумана та ін.) так і міжнародними (наприклад PHARE – Програма демократії, Міжнародний Вишеградський фонд). Вони будуються відповідно на фінансових надходжень з однієї або декількох країн та зобов'язані звітувати перед тими на чий гроші вони існують.

4. Приватні донори. До цієї категорії належать донори різного обсягу і характеру діяльності – від таких великих міжнародних організацій, як міжнародний фонд «Відродження» Дж. Сороса та Фонд Рокфеллера до невеликих сімейних фондів Фонд Кнута і Аліси Валенбергів, Фонд Раскоба заохочення католицької діяльності).

5. Корпоративні донори реалізують програми соціальної відповідальності великих компаній (Компанія «Монсанто», Інститут нетрадиційного газу компанії «Шелл») [7].

Для того щоб взяти участь у грантовій програмі треба знайти відкриті грантові конкурси, що відповідають напрямку діяльності вашої організації.

Розуміння того, що інноваційно-інвестиційний фінансовий грантовий проєкт є ключовим моментом для успішного пошуку рішення проблеми та можливого отримання фінансування. Отримання фінансування через грантовий проєкт – це ряд дій, спрямованих на досягнення чітко визначених цілей протягом зазначеного часу з використанням певного бюджету. Це конкретний шлях презентувати ідею й рішення проблеми. Це можливість планувати, зробити рішення проблеми реальним та втілити його у життя.

Тому, тому відповідно до рекомендацій Українського культурного фонду [8], який є грантодавцем, нами адаптовано та виділено пріоритетні напрями діяльності в індустрії туризму, які потребують фінансової підтримки: створення умов для сприяння туристичної діяльності, створення нових партнерств і формувань в Україні та закордоном для формування спільних цінностей громадянського суспільства; сприяння міжкультурному діалогу та підтримка туристичного розмаїття; забезпечення дотримання прав туристів: рівного доступу до туристичних ресурсів і рівних можливостей для особистісного розвитку та самореалізації для всіх громадян та спільнот, незалежно від культурних, мовних, етнічних, регіональних, соціальних, гендерних та інших особливостей чи розбіжностей; забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на території України, а також сприяння вивченню української мови за кордоном; сприяння інтернаціоналізації української культури та координації донорської підтримки проєктів у сфері туризму, культури та креативних індустрій; сприяння створенню інноваційного конкурентоспроможного туристичного продукту та професійному становленню фахівців, які реалізують діяльність у сфері туризму, залучення дітей та молоді до створення і популяризації дитячого, молодіжного туристичних продуктів; підтримка проєктів, націлених на місцевий розвиток туризму в умовах децентралізації; сприяння збереженню спадщини, яка формує туристичний продукт та промоція цілісного та орієнтованого на майбутнє її розуміння; сприяння проведенню аналітичної та дослідницької діяльності у

сфері туризму, культури і креативних індустрій; сприяння розвитку освітніх ініціатив, впровадженню інновацій, цифрових технологій та діджиталізації у сфері туризму.

Залучення позабюджетних альтернативних, грантових джерел фінансування дасть можливість сприяти реалізації державної політики у сфері туризму, розвитку сучасних напрямів туристичної діяльності, виробленню конкурентоспроможного туристичного продукту, формуванню стійкого попиту на український туристичний продукт серед широкого кола споживачів, що є основним стратегічним завданням. Створення партнерства між державними установами, бізнес-середовищем та громадянським суспільством дасть можливість розбудувати та зміцнити екосистему туризму в Україні.

Література:

1. Український культурний фонд. URL: <https://ucf.in.ua/storage/docs/>
2. ТАВРІЙСЬКИЙ ТУРИСТИЧНИЙ КОНГРЕС ТРАВЕНЬ 2021 РОКУ/ URL: <https://www.arr.ks.ua/ttk2021/>
3. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text>
4. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
5. Закон України «Про культуру». URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
6. Державна податкова служба України. URL: <https://ips.ligazakon.net>
7. Здобуття грантів. URL: <http://novobasanska.gromada.org.ua/konkursi-ta-granti-1527572243/>
8. Закон України «Про Український культурний фонд». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1976-19#Text>

Смірнова І. В.

канд. екон. наук, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування

Смірнова Н. В.

канд. екон. наук, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ, ЗУМОВЛЕНІ ЗАПРОВАДЖЕННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сьогодні безперечним є факт формування та стрімкий розвиток глобального інформаційного суспільства. Сучасний світ перебуває на новому етапі розвитку, який називають Четвертою промисловою революцією або Індустрією 4.0. Основою нової економіки майбутнього вважаються цифрові інформаційні технології.

Система управління не може функціонувати без достовірної, оперативної, релевантної інформації та її аналітичного опрацювання. Система обліково-